

HISK01: Kurs i metod och teori

Lärare Yvonne Maria Werner
E-mail: Yvonne.Werner@hist.lu.se

Kursens mål och uppläggning

Kursens syfte är:

- att förmedla kunskap om viktiga strömningar inom historieforskningen, metodanvändning och teoretiska perspektiv i historiografisk belysning
- att ge fördjupade insikter om de villkor under vilka historisk forskning skapas och om den metodologiska och teoretiska mångfald som präglar historisk forskning
- att utveckla förmågan till självständig problemdiskussion och kritisk bearbetning av källmaterial och vetenskaplig litteratur med sikte på att skriva en vetenskaplig uppsats
- att diskutera och kritiskt reflektera över historievetenskapens användning och historikernas samhälleliga och etiska ansvar

Undervisningen består av *föreläsningar och seminarieövningar*. Resultatet redovisas i form av en *hemtenta i essäform*, där några av de teoretiska eller metodologiska perspektiv som vi diskuterat under kursens gång tas upp. **Samtliga seminarier är obligatoriska.** Ni förväntas delta aktivt i seminarierna och läsa ett visst pensum till varje övning.

Kursen inleds med en introduktionsföreläsning som ger en översikt över historievetenskaplig metod och teori i ett historiskt perspektiv jämte en allmän presentation av kursens innehåll och upplägg. Vid detta tillfälle utdelas ett häfte med angivande av de texter ni ska ha läst till varje gång och med frågor till dessa texter. Dessa frågor tjänar som underlag för diskussionerna på de följande tio seminarierna. Ni kommer att delas in i smågrupper, och varje seminarium inleds med diskussion i dessa smågrupper. Varje grupp har ansvar för specifika frågekomplex och inleder diskussionen kring dessa. Men alla deltagare läser givetvis alla texter och tittar på alla frågor. Kursen avslutas med en sammanfattning de teoretiska och metodologiska perspektiv angreppssätt som behandlats under kursens gång jämte en diskussion om kursens lärdomar och insikter, problem och utmaningar.

Examination sker genom **aktivt deltagande i seminarierna och genom författande av en essä** med utgångspunkt från kurslitteraturen. Essän bör omfatta runt 8 sidor (dock max 15) med 12 punkter, radavstånd 1,5; används enkelt radavstånd blir sidantalet mindre.

Grundboken på kursen är *Fråga det förflutna* av Stellan Dahlgren och Andreas Florén. Några kapitel läses mera noggrant, andra fungerar som bakgrundmaterial. Övriga texter finns i *Kompendiet*.

Litteraturlista

- Stellan Dahlgren & Anders Florén, *Fråga det förflutna. En introduktion till modern historieforskning*, Lund 1996 (323) – *Läses i urval*
- Harald Hjärne, ”Om politiska omdömen i historien. Föredrag i Historiska föreningen i Uppsala den 4 dec. 1886”, *Samlade skrifter*, 4, *Samfundsliv och tankevärld*, Stockholm 1940, s 100–116 (17)
- Birgitta Odén, ”Det moderna historisk-kritiska genombrottet i svensk historisk forskning”, *Scandia* 1975: 41 (23)
- Sven-Eric Liedman, ”Den historisk-kritiska skolan i idéhistorisk belysning”: *Scandia* 1975, s. 249-269 (20 s.)
- Rolf Torstendahl, ”Källkritik, metod och vetenskap”: *Historisk Tidskrift* 2005:2, s. 209-216 (15 s.)
- Arne Jarrick, ”Källkritiken måste uppdateras för att inte reduceras till kvarleva”: *Historisk Tidskrift* 2005:2, s. 219-231 (12 s.)
- Mats Börjesson, *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*. Lund 2003, s. 15-33 (18)
- Callum Brown, *Postmodernism for historians*, London 2005, s. 3-10, 117-119, 144-148, 180-181 (15 s)
- Kim Salomon, ”Den kulturella vändningens provokationer”: *Scandia* 2009:1. s. 61-80 (19)
- Alf W. Johansson, ”Biografen och den svenska historievetenskapen”: *Med livet som insats. Biografen som historisk genre*. Red. Henrik Rosengren, Johan Östling. Lund 2007, s. 19-30 (11)
- Olle Ferm, ”Bengt Jönsson Oxenstierna. Riddare. lagman, riksföreståndare och boksamlare”: *Bengt Jönsson Oxenstierna och hans värld*. Red Olle Ferm, Staffan Nyström. Stockholm 2004, s. 13-31, 201-209 (27)
- Birgitta Odén, *Leda vid livet. Fyra mikrohistoriska studier om självmordets historia*, 1998, s. 1-5 (5.s.)
- Karl Bergman, ”Borgaren och militärstaten. Den tidigmoderna stadens politiska kultur: *Historisk tidskrift* 2008:4, s. 621-644 (23 s.)
- Eva Österberg, ”Civilisationen, våldet och kvinnorna”: *Kvinnor och våld. En mångtydig kulturhistoria*, Lund 2005, s. 285-300 (15)
- Yvonne Hirdman, ”Vad är kvinnohistoria”: *Kvinnohistoria*, Stockholm 1993, s 7–23 (16)
- Maria Sjöberg, ”Hade jorden ett kön? Något om genuskonstruktion i det tidigmoderna Sverige”, *Historisk tidskrift* 1996, s 362–396 (35)
- Andreas Marklund, Gossen & husbonden. Ideal, individ och äktenskap i 1700-talets Sverige: *Bedrägliga begrepp. Kön och genus i humanistisk forskning*. Red. Gudrun Andersson. Uppsala 2000, s. 177-194 (17 s.)

E P Thompson, *The Making of the English Working Class*, London 1963, s. 55-76, 711-746, 807-32 (67 s.) Tillgänglig på:

<http://libcom.org/files/Thompson%20EP%20-%20The%20Making%20of%20the%20English%20Working%20Class.pdf>

Robert Darnton, "The great cat massacre": *History Today* 1984, vol 34, s. 7-15 (9 s.) Nerladdningsbar via EBSCOhost

<http://eds.a.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail?vid=6&sid=5468464e-1076-4829-9369-3b0abc6ab437%40sessionmgr4001&hid=4111&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=4863851>

Klas-Göran Karlsson, *Med folkmord i fokus. Förintelsens plats i den europeiska historiekulturen*. 2008:6, s. 10-15, 65-85 (25)

Cecilia Trenter, "I mötet med minnet – historiekulturer i Skandinavien": *Historisk tidskrift* 2002:2, s. 289-307 (18)

Jan Selling, "Ideologisk kamp om levande historia": *Historisk Tidskrift* 2010:2, s. 265-277 (13).

Kim Salomon, "Symboler och ritualer i politisk samtidshistoria": *Den mångfaldiga historien*, Roger Qvarsell & Bengt Sandin (red), Lund 2000 (15. s.)

Stefan Eklöf Amirell, "Den världshistoriska vändningen. Möjligheter och problem i relation till svensk historisk forskning: *Historisk tidskrift* 2008:4, s. 647-668 (21)

Magnus Rodell, "Om den rumsliga vändningen och ett fredsmonument": *Scandia* 2008:2, s. 15-30 (15)

Silke Neunsinger, "Cross-over! Om komparationer, tranferanalyser, histoire croisée och den metodologiska nationalismens problem": *Historisk tidskrift* 2010:1, s. 3-23 (20)

Max Liljefors, Ulf Zander, "Det neutrala landet Ingenstans. Bilder av andra världskriget och den svenska utopin": *Scandia* 2003:2, 209-240 (31 s)

Annika Sandén & Joachim Östlund, "Medkänslans makt och gränser. Nya linjer i känslornas historia": *Historisk tidskrift* 2010:4, s. 593-614 (21 s.)

Fördjupningstexter:

Simon Larsson, "Mandarinernas återkomst": *Scandia* 2010:2, s 127–136 (9 s.)

Sara Edenheim, "Den kulturella förevändningen. Om historieämnet, poststrukturalismen och konflikten som inte får finnas", *Scandia* 2009:1, s. 91–109 (18 s.)

Henric Bagerius, Christine Ekholst, "En olydig sodomit. Om Magnus Eriksson och det here-ronormativa regentskapet": *Scandia* 2007:2, s. 7-28 (21 s.)

Kim Salomon, "Vitalisering av historievetenskapen", *Scandia* 2010:2, s 136–145 (9 s.)

Schema

Samtliga seminarier är obligatoriska

Introduktionsföreläsning i sal C 121

2/9 13.15-15

Seminarieövningar

5/9 10.15-12 B 237

9/9 10.15-12 B 339

12/9 10.15-12 B 352

16/9 13.15-15 B 352

22/9 10.15-12 B 352

25/9 13.15-15 B 339

29/9 13.15-15 B 339

1/10 10.15-12 B 339

Avslutande seminarium i sal B 339

3/10 10.15-13 - med paus

Hemtentan ska vara insänd (digitalt) senast den 10 oktober kl. 12

Planering av undervisningstillfällena

Introduktion till studiet av teori och metod i historisk forskning

Läs: Dahlgren & Florén, kapitel 1 och 2.

Seminarium 1. Källkritik, frågeställningar, forskningsläge och paradigm

Dahlgren & Florén, s. 54-95, 184-192, 229-248.

Hjärne 1886

Jarrick 2005

Liedman 1975

Odén 1975

Torstendahl 2005

Seminarium 2. Från struktur- till mentalitets- och diskurshistoria

Dahlgren & Florén, s. 49-53, 97-119, 160-168, och 200-204, 249-290

Börjesson 2003

Brown 2004

Salomon 2009

Seminarium 3. Genusperspektiv

Dahlgren & Florén, s. 126-130

Hirdman, 1993

Sjöberg, 1996

Marklund, 2000

Seminarium 4. Postmodernism och genus – fördjupning

Bagerius & Ekholst 2007

Edenheim 2009

Larsson 2010

Salomon 2010

Seminarium 5. Aktörsperspektiv och moderniseringsteorier

Dahlgren & Florén, s. 133-174

Bergman 2008

Johansson 2007

Ferm 2004

Oden 1998

Österberg 2005

Seminarium 6. Historiebruk och historiekultur

Karlsson 2008
Trenter 2002
Liljefors & Zander 2003
Selling 2010

Seminarium 7. Kultur, språk och tolkning

Dahlgren & Florén, s. 137-140, 166-174, 192ff, 204
Börjesson 2003
Darnton 1987
Thompson 1983
Salomon 2000

Seminarium 8. Historiesyn, identitet och ”vändningar”

Dahlgren & Florén, s. 91-96, 175-184, 192-199, 209-219.
Eklöf Amirell 2008
Rodell 2008
Neunsinger 2010
Sandén & Östlund 2010

Seminarium 9. Att formulera problem och söka förklaringar, 4/10

Exempeltext: Mats Hallenberg, *Kungen, fogdarna och riket. Lokalförvaltning och statsbyggande under tidig Vasatid*, 2001 (Inledning och sammanfattning - finns i kompendiet)

Seminarium 10. Avslutande diskussion

Diskussion kring kursens lärdomar och insikter, problem och utmaningar samt frågor rörande hemtentan.

Hemtentan

Hemtentan ska ha karaktären av en essä och dels ta fasta på övergripande teoretiska eller metodiska problem (runt 4 sidor), dels innehålla reflexioner kring forskningstraditioner eller analytiska perspektiv som vi diskuterat under kursens gång. Ta upp för- och nackdelar, styrkor och svagheter samt egna funderingar och kritiska reflexioner. Resonera även kring vad den valda traditionen säger oss om historievetenskapens ställning i samhället och forskarens samhälleliga ansvar (runt 4 sidor). *Försök att integrera så stor del av kurslitteraturen som möjligt i din text.*

Övergripande problem

Välj att diskutera *endera* av nedanstående problemkomplex. Du ska alltså antingen koncentrera dig på problemområde 1 eller 2 – inte båda. Frågorna nedan kan tjäna som vägledning:

1. Reflektera med angivande av konkreta exempel över *teoriernas* roll inom historievetenskapen.

Vilka argument kan användas för att bruk av teorier i historisk forskning? Hur har olika traditioner inom ämnet sett på behovet av teorier? Vilken kritik kan riktas mot teorianvändning? Hur ser du själv på frågan om teorianvändning inom historievetenskapen?

2. Diskuterar olika *metodiska angreppssätt* inom historievetenskapen.

Vilka skillnader finns? Och vad förenar? Ge med hänvisning till några av de texter vi tagit upp konkreta exempel på olika metodiska inriktningar och hur de kan tillämpas? Hur speglar synen på källkritiken historievetenskapens utveckling och ideologiska förändring?

Historievetenskapliga traditioner och teoretiska perspektiv

Presentera en *historievetenskaplig tradition eller skolbildning* (historicismen, den källkritiska skolan, mentalitetshistoria, genushistoria, kulturhistoria, postmodernism etc.) eller ett *teoretiskt perspektiv* (moderniseringsperspektiv, diskursteori, genusteori, aktörsperspektiv, historiematerialism etc.). Redogör kortfattat för grunddragen i traditionen/perspektivet och diskutera vilka likheter och skillnader som finns i förhållande till andra teoretiska infallsvinklar och traditioner. Vilka fördelar finns det med att arbeta med den valda teoribildningen? Och vilka begränsningar och faror? Konkretisera med exempel från kursens texter!